

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

5. De Contumelia, & Derisione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

denunciatio ob Sacramenti reuerentiam, & ad peccatum uitandum. Tertia, si tu ipse in graue incidas discretimen, nisi commissum tibi arcanum reuelas; quia sicut alia debita, ita, & obligatio secreti cessat, quando sine maximo detrimento propriae vitae, aut famae asseruari non potest. Porro si ex secreti reuelatione periclitetur vita eius, qui tibi commisit: ex silentio autem tuo grauissime tuus honor, fama, vel dinitiae periclitentur: viri prudentis arbitrio omnibus spectatis circumstantiis perpendatur, num tantam obligationem retinendi in te volueris, aut debueris suscipere. Laym lib. 3, sect. 5, tract. 3, part. 2, cap. 5, num. 2. Lessi. l. 1, c. 1, d. 8. Molina tom. 4, tract. 4, d. 37, concl. 5. Azor. tom. 3, lib. 1, cap. 11, qu. 9.

38 *Reipublicae, vel exercitus secretum, cuius etiam ob reuelationem in magnam cedet perniciem, etiam ob quouis tormenta, aut mortis periculum, reuelare non licet. Quia salus Reipublicae tanquam bonum maius propriae vitae est anteponendum: quare ad hoc ipsum praestandum quis potest obligari.* Nauar. sum. cap. 18, num. 54. Bonac. de rest. d. 2, q. 1, punct. vni. num. 8. Diana p. 6, tractat. 6, resolut. 60. Molina tom. 4, tract. 4, d. 37, num. 9.

39 *Qui secretum violat absque iusta causa cum alterius detrimento, ad restitutionem tenetur. Quia causa iniusta damni restituendi est obnoxia. Et hoc verum non solum quando secretum commissum fuit cum pacto expresse, ne manifestaretur: sed etiam quando fuit cum pacto tacito commissum. Profecto ille, cui conceditur est secretum, potest Iudici interroganti respondere cum iuramento, se nihil scire, addita restrictione, ut illi aperiat, vel equiuocatione. Quia habet iustam causam ea vitandi, cum Iudex non possit ad secreti manifestationem cogere, quod ex naturali obligatione seruandum est.* Nauarra de rest. lib. 2, cap. 4, num. 229. Bannes 2, 2, qu. 69, art. 2. Manu. part. 1, sum. cap. 79, num. 13.

40 *Qui aperit, legitque literas sigillo munitas, aut qui in loco secreto asseruabantur, lethali-ter peccat, si hoc gerat prauitens, inde aliquod notabile damnum oriturum: aut si ille, qui literas clausas, mittit, vel asseruat, valde cupit, ea, quae continentur in litteris occulta retine-ri. Quia in his casibus fieri potest, ut quamvis non adsit notabile detrimentum, nihilominus tanta fiat iniuria quae ad lethale piaculum per-tingat. Qui vero legit sine grauis iniuriae, aut notabilis damni periculo, sed ob curiosita-tem, causa sciendi noua, aut ridendi ob com-positio- nis inelegantiam, non delinquit mortali-ter. Quia nulli grauem infert iniuriam.* Nauar. sum. cap. 18, num. 53. Sa verb. Littera. Molina tom. 4, tract. 4, d. 36, num. 2. Manu. sum. tom. 2, cap. 55, num. 2.

CAPVT V.

De Contumelia, & Derisione.

41 *Contumelia est iniuria, qua quis alteri honorem auferit dictis factis, vel irrisoribus in-*

presentia prolatis. Haec dehonoriatio tribus mo- do fieri potest. Primo, cum quis profert verba iniuriola in praesentia. Secundo literis, & li- bello, ita ut ad eius notitiam perueniat. Tercio, in absentia, cum ea tamen intentione, ut talia verba in eius notitiam deueniant. Proprie ta- men loquendo, contumelia consistit in verbis iniuriolis in praesentia eius, cuius honori offi- cis, prolatis. Improprie, & secundario potest consistere in factis, quatenus significant inten- tionem nostram de ledendo alterius honorem. D. Thom. 2, 2, qu. 72, art. 1. Azor. part. 1, lib. 13, cap. 5. Nauar. sum. cap. 18, num. 10, 11, & 12. Lay- man lib. 3, tract. 3, part. 2, cap. 6, numer. 2. Sayr. in Clau. lib. 12, cap. 4, num. 2.

Ex genere suo contumelia peccatum est le- thale. Quia grauitur laedit proximi honorem, qui est bonum melius diuitiis. Ratione tamen paritatis materiae, & nocimenti, quod infert potest esse veniale: v. gr. cum quis leue conui- cium iactat leuiter laedendi honorem inten- tione. Imò aliquando nullum erit peccatum, ut cum quis per locum, vel correctionem conui- tium dicat, vel cum inuincibiliter ignorat laesionem honoris secuturam. Reginald. lib. 24, num. 100. Fillius. tract. 40, num. 71. Bonac. de re- sit. d. 1, qu. 5, punct. 1, num. 3.

Profecto contumelia materialis, scilicet, qua- ad quis verba profert sine dehonoriandi inten- tione, quamvis suo ex genere lethalis non sit, aliquando tamen ex accidenti erit mortalis, si aliquando venialis tantum, aliquando nullum peccatum erit. Mortalis inquam, si ex ipsa pro- latione verborum alter notabiliter in honore laedatur, siue ex ignorantia crassa, siue ex inad- uertendi negligentia culpabili id proueniat. Ven- nialis erit propter cautelae defectum, ut alio- communitur fieri inter mulierculas, pueros, ac homines infime sortis, qui solent sese contum- elis aspergere ex animi irati propitidine. Ra- tio autem excusans eos a mortali est, quia illo- rum verbis non solet fides adhiberi, nec gra- uiter eorum laeditur honor, deestque ut in plu- rimum nocendi grauitur intentio. Si vero inten- dant, aut sciant laesionem fore grauem, lethali- ter proculdubio delinquent. Nullum peccatum erit, verba contumeliosa proferre Praetatum patrem, maiorē natu, cum acrius inferiores solo animo corripendi, adhibito moderamine, capunt. Valent. 2, 2, d. 5, qu. 16, punct. 1, assert. 3. Fillius. tract. 40, cap. 3, qu. 4. Reginald. lib. 24, num. 101. Molina tom. 4, tract. 4, d. 18, num. 3.

Omnes contumeliae sunt eiusdem speciei. Quia quavis in verbis diuersitas cernatur, conueniunt tamē omnes in ratione formali, quae est intē- tio auferendi alterius honorem sine iusta causa. Unde colligo, satis esse in confessione dicere: species. Toties proximi contumelia graui affeci, nec re- quiritur, ut dicatur: Illū ebriū, adulterū, stultum vocitauī. Aliquando tamē contumeliae grauitas tantum augeri potest, ut eius expressio esset de confessionis necessitate: ut si quis hereticus, aut patriae proditor appelleretur. Item si contumelia parentibus inferatur, habet specialem malitiā contrariam pietati parentibus debite. Sotus l. 5, de iust. q. 9, a. 1. Sa verb. Contumelia. Caiet. 2, 2, qu. 72, art. 1. Azor. part. 3, lib. 13, cap. 5, qu. 1. Mol- ina tom. 4, tract. 4, d. 21, num. 6. Reginald. l. 24, num. 102.

Contumelia grauius peccatum est detractio- ne ratione maioris voluntarij. Quia contumelia

Secl. I. De Precento 8. Recept. Sentent. 363

est grauius
peccatum
quam detra-
ctio.

melia sit in praesentia, & laesus scienter, & in-
uitus iniuriam, quae sibi inferitur in praesentia
patitur: detractio vero cum in absentia fiat,
non sic proximum afficit. Bañes 2. 2. qu. 7. d. 2.
Azor. part. 3. lib. 13. cap. 6. qu. 3. Filliuc. tract. 40.
num. 64. 67. & 87.

46
Qui contu-
melia proxi-
mum percu-
tit, debet ei
satisfacere.
Plures inae-
quales satisfactio-
nis modus.

Qui iniuste alterius honorem contumeliis,
irrisione, &c. laesit, ad satisfactionem tenetur,
siue id fecerit publice coram aliis, siue priua-
tim coram illo solummodo. Quia veram iniu-
riam contra iustitiam commutariam gessit.
Varij adfunt honoris restituendi modi, ex quib-
us is solum necessarium eligendus erit, quo
prudens iudicio satisfactio honoris violato. Non-
nullos exhibeo. Potest restitui honor amica, &
honorifica salutatione, aut compellatione: &
hic fere sufficit Praelatis, & Superioribus erga
inferiores. Vel adhibendo ad mensam, dando
locum honorificum, propinando, &c. & hic
saepè sufficit inter eos, qui paris sunt conditio-
nis. Vel petendo veniam, quo modo inferiores
erga Superiores vt debent, & aequales inter
se, quando verò atrox iniuria, tum maior debet
exponi submissio: sed qui iniuriam intulit,
non tenetur eam ante Iudicis sententiam prae-
stare. Azor. part. 3. lib. 13. cap. 10. Bonac. de restit.
d. 2. qu. 5. punct. 2. Lessi. lib. 2. cap. 11. dub. 27.
num. 140. Reginald. lib. 10. numer. 354. & 355.
Filliuc. tract. 32. cap. 9. qu. 11. Qui autem ali-
quem vera contumelia affecit, sed occulta, po-
test, & tenetur dicere, se fuisse mentitum, vt
laeso satisfaciat. Quia se vera mentitus est, lo-
cutus namque fuit cum discrepantia à proprio
conceptu, in quo consistit mendacium: habet
enim conceptum, quod non poterat obici in
contumelia aliquid occultum, & nihilominus
obiecit: vnde locutus est cum discrepantia à
proprio sensu. Imò si ei fides non adhiberetur,
tenetur iurare, se fuisse mentitum, cum debeat
delere omnino iniuriam illatam, quam delere
non valet, nisi se mentitum esse credatur: vnde
cum verè possit dicere se mentitum, debet ad
fidem acquirendam iuramenti medium adhi-
bere, sit necessarium. Palqualig. in decis. mor.
decis. 43.

47
In tribus ca-
sibus priuata
persona tenetur
contumeli-
am repellere.

Melius quidem maxime in personis priuatis
verba contumeliosa pacato animo sustinere:
imò tenetur vnusquisque paratus esse ad iniu-
rias sustinendum, quando iuxta Dei legem
fuerit opus; aliquos tamen casus enuncio, in
quibus priuatae personae huiusmodi contumelias
tenentur repellere. Primus est, bonum eius,
qui contumeliam intulit: cum enim quis ani-
maduertit, ex eius resistentia reprimenda con-
uictum proferentis audaciam, ita vt in posterum
huiusmodi iniuriis proferendis non assuescat:
tunc illi debet leniter subtaxando respondere
Christi Domini percussu exemplo. Quid me ce-
dis Ioa. 18. Secundus est propter bonum alio-
rum tam praesentium, quam absentium, quo-
rum profectus per huiusmodi contumelias no-
bis illatas impeditur, si non responderemus.
Tertius est, quando quis verba contumeliosa
audit contra fidei, aut Religionis honorem;
tunc audiens proferentem talia verba acriter
reprehendere tenetur, etiam si scandalum infi-
delium sequatur. Alens. part. 1. qu. 128. memb. 4.
Sotus de iust. lib. 5. qu. 9. art. 1. Valent. tom. 3. d. 5.
qu. 16. punct. 1. Sancius in select. d. 46. num. 7.
Non sunt autem repellendae contumeliae ar-
Escol. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

morum percussione. Quia hoc esset se ipsum
vindicare. Neque imponendo contumeliam au-
thori falluntur. Quia mendacium nun-
quam non est intrinsecè malum. Quidem qui
iniuria afficitur poterit dicere contumelioso,
Mentiris. Quia non potest depelli iniuria, nisi
contumeliola verba, vt falsa reiciantur, &
ostendatur falso nobis contumeliam irrogari.
Si vera sit contumelia, & vt falsa à nobis non
depellitur, remanet, vt veraciter dicta. Et qui-
dem contumeliosus inurens alterius honori
maculam, mentitur, quia dicit animo iniusto
esse illam maculam in honore, quae non est: &
praesumitur loqui aliter, ac sentit; quia loquitur
contra communem sensum, cui in externo
se tenetur conformare: & idè dum non vult
conformare se, vult loqui aliter, ac cognoscit,
se loqui debere, in quo mendacium consistit.
Hurtado de Mendoza meus propinquus, ac
Magister 2. 1. tom. 2. d. 170. section. 14. §. 1. 1.
Palqual. decis. 440. citans Bañes Aragon.
2. 2. qu. 70. art. 1. concl. 3. Sa verb. Insamare. in 4.
Sayr in Clauis, lib. 12. cap. 4. num. 14.

Enim verò Derisio est actus, quo honor alte-
rius verbi, vel facti violatur cum intentione in-
fundendi confusionem, vel erubescientiam. Differt
à contumelia eo quod derisio fiat ioco, & ha-
beat pro fine proximi erubescientiam per si-
gnificationem inordinatam mali culpa, aut
poenae, vel defectus naturae: contumelia verò
seriè proferitur. Peccatum lethale est, quando
adeest intentio grauitè proximum confunden-
di. Vel quando grane peccatum manifestatur,
vt cum adulterium vxoris obicitur. Vel quan-
do derisus grauitè contristatur. Aliàs derisio
plerumque est veniale, vel ratione leuitatis
materiae, vel imperfectae deliberationis. Imò
aliquando excusari potest ab omni peccato de-
risio: verbi gratia, si fiat ad corrigendum pro-
ximum, vel honeste recreationis causa, & tunc
est actus virtutis eutrapeliae, quae ad honestas
recreationes inclinatur; adhibenda tamen sem-
per est prudens moderatio, cum grauitè saepe
delinqui possit ratione grauis erubescientiae,
qua derisus afficitur. D. Thom. 2. 2. qu. 75.
Syluest. verb. Derisio. Nauar. sum. cap. 18. num.
13. 6. Caiet. verb. Derisio. Valent. 2. 2. d. 5. §. 18.
punct. 2. Azor. tom. 3. lib. 13. cap. 9. Sayr in Clauis,
lib. 12. cap. 5. num. 9.

Derisio, quae fit per contemptum personae,
tandem erit grauius lethale crimen, quanto
personae, quae irridetur, maior debetur reueren-
tia. Vnde primum locum improbitatis obtinet
Dei irrisio, quae specie non distinguitur à blas-
phemia. Secundum tenet irrisio patrum.
Valent. 2. 2. d. 5. §. 8. punct. 1. Caiet. verb. Derisio.
Sylui. 2. 2. qu. 75. art. 1. Syluest. verb. Derisio, in
mor. 2.

CAPVT VI.

De Surratatione.

SURRATIO est locutio ad seminandum
inter fratres discordiam, ac honestam surratio-
nem dissoluendam. Formalis est illa, quid, & quod
habetur